Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

OCT 11 1920

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
ВІВТОРОК, ЧЕТВЕР І СУБОТУ
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CTS.

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 9-го ЖОВТНЯ 1920. ЧИСЛО 122. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, OCTOBER 9, 1920. No. 122.

ДОЛЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ЩЕ НЕ ВИРІШЕНА.

БОЛЬШЕВИКИ ДАЮТЬ ПОЛЬЩІ ЗАХІДНІ УКРАЇНСЬКІ, БІЛОРУСЬКІ І ЛИТОВСЬКІ ЗЕМЛІ.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В РИЗІ.

ПОЛЬСЬКО-РУССКЕ ПЕРЕМИРЄ.

З ріжнородних суперечних телеграм, які наспіли з ріжних европейських міст про заключення перемиря межи Польщею і большевицькою Росією, подаємо осьтакі:

ПАРИЖ, 6. жовтня (А. П.) — **Депеші, які наспіли сьогодня з Варшави і Москви, доносять, що межи советською Росією і Польщею заключено перемирє, згідно з донесеннєм Агенції Гава.**

ВАРШАВА, 6. жовтня. — **Телеграми з Риги доносять, що ворожі кроки межи Польщею й Росією устануть в пятницю на підставі перемиря, підписаного вчера польськими і русскими советськими делегатами.**

ГРАНИЦІ МЕЖИ ПОЛЬЩЕЮ І РОСІЄЮ.

Литва відтята цілком від Росії.

РИГА, 6. жовтня (А. П.) — **Перемирна лінія межи Польщею і советською Росією відріже цілком Литву від Росії і дасть Польщі Коритар до Латвії. Таке сказано в польській головній ставці мирової делєгації.**

Лінія, на яку цілковито згодилися, зачинається на схід від Двинська, йде на полудне через Барановичі, Люнинець і Сарни і буквально здовж німецької лінії з 1915 р. аж до Румунії.

НЕЗАВИСИМІСТЬ БІЛОРУСИ І УКРАЇНИ.

Звідомляють, що независимість Білоруси й України буде признана; що Польща не буде платити російського довгу; що Росія зобовязуеться винагородити шкоду польським цивільним горожанам.

ЙОФФЕ ПРИЙМАЄ ВСЕ.

В головній кватирі польської мирової делєгації сказано, що Йоффе, голова русскої делєгації, приймив буквально в цілости польський мировий плян, оснований на звісних польських одинайцять точках.

Кажуть, що в новім укладі є 15 точок. Дві послідні ще не викінчені.

ПОЛЯКИ ВІДДАЮТЬ ПЕТЛЮРУ НА ЛАСКУ БОЛЬШЕВИКІВ, А БОЛЬШЕВИКИ В ЗАМІН ЗРІКАЮТЬСЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

(Телеграфує Ізаак Дон Левін, кореспондент загети „Шікаго Дейлі Нюс").

РИГА, 7. жовтня. — День 14. жовтня призначений на те, щоб польсько-русске перемирє увійшло в життє після прелімінарного пира, який має бути підписаний завтра (в пятницю, 8. жовтня — ред.). Треба ще полагодити деякі важні ріжниці.

Поляки домагаються коритаря межи Литвию і Росією, щоби Польща мала доступ до Латвії в околиці Двинська. Що до економічних справ, то Поляки зажадали части русского запасу золота, але стрінулися з лютою опозицією.

Москалі зріклися цілковито Східної Галичини, а Поляки згодилися на такусаму політику на Україні та обіцяли бути невтральними у війні межи війском Советів і Петлюрою.

По підписанню прелімінарного мира Адольф Йоффе і Ян Домбскі мають поїхати до своїх столиць, щоби дістати ратифікацію від своїх правительств на угоду. Хоч бракує подрібних вістий, то з поважної сторони впевнюють, що британський амбасадор у Варшаві зовсім торжественно остерігав останної пятниці Поляків, щоб вони не лишали Риги без заключення мира.

На заключеннє мира мав вплинути богато ґенерал Вранґель своїми останними побідами в полудневій Росії.

ЩО ЗІ СХІДНОЮ ГАЛИЧИНОЮ?

ЛОНДОН, 6. жовтня. (Тел. „Н. Й. Таймса"). — Умови, на які обі сторони в Ризі згодилися, це польські умови. Успіх пересправ треба у великій мірі завдячити впливови князя Сапеги. На схід від умовленої граничної лінії Поляки не будуть вмішуватися зовсім до того, яке правительство буде на Білоруси або на Україні.

Справа Східної Галичини, як надіються, буде полагоджена умово межи аліянтами і Польщею. Москалі занехали свої жадання в справі Східної Галичини.

ЗАСТАНОВЛЕНО ВОЄННІ ОПЕРАЦІЇ НА СХОДІ.

РИГА, 7. жовтня (А. П.). — Воєнні операції межи Поляками й Литовцями, а також межи Поляками й русскими большевиками застановлено; так оповіщено в польській кватирі в Ризі.

МИР МЕЖИ ФІНЛЯНДІЄЮ И РОСІЄЮ.

ЛОНДОН, 6. жовтня. („Юніверзал Сервіс"). — **Мир межи советською Росією і Фінляндією підписано сьогодня в Дорпаті, як про це доносить сьогодня бездротна телеграма з Москви.**

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

ФАРМЕРИ БУДУТЬ ПАЛИТИ ЖИТОМ, КОЛИ УГОЛЬ ЗАДОРОГИЙ.

ШІКАГО, 7. жовтня. (Прив. Телл.) — „Коли ціна твердого угля не пійде нагло в долину, то фармери стейту Айовей візмуть велику часть сегорічних житних жнив на топливо" сказав предсідатель Американської Федерації Фармерів, коли фармерська делєгація представила йому справу опалу.

Після його виводів ціна мягкого угля виносить сьогодня 20 долярів за одну тону ца зелізничій стації в Елвуд. Кромі того за доставу на фарми треба заплатити ще $2.50 від тони. А айовейські шпихлірі („елевейтори") продають по 60 центів бушель жита, а фармер дістає за нього около 55 центів. Коли відтягнути від того кошта перевозу, то тона жита коштує 15 долярів і 75 центів, отже таньше ніж тона угля. А що жито дає таке саме тепло, як уголь, то фармері прийшли до заключення, що їм таньше палити житом ніж углем.

ЛІНІЯ: „ГАМБУРҐ-АМЕРІКА ЛАЙН" БУДЕ НЕЗАБАРОМ ЗНОВА ОТВОРЕНА.

Звісна німецька корабельна лінія „Гамбурґ-Америка Лайн", заключила угоду з В. А. Гаріманом, президентом Компанії „Амерікен Шип енд Коммерс Корпорейшен". На підставі цеї умови має бути незабаром привернений наново торговельний і пасажирський рух давними кораблями з Гамбурґа в Німеччині до Ню Йорку і навідворот. Кораблі одначе будуть оставати під фірмою згаданої корпорації Гаррімана.

СЕНАТОР ГАРДІНҐ РІШУЧО ПРОТИ ЛІҐИ НАРОДІВ.

ОМАГА, 7. жовтня. (Пр. Т.). — Сенатор Гардінґ обіздить тепер стейт Айовей і загостив вчера сюди. Він говорив про лад і закон, виступав проти загальної амнестії для політичних вязнів, викрикував проти „царизму" і „тероризму", а коли дійшов до справи Ліґи Народів, сказав отверто, що ліпше її відкинути цілком, ніж всіляко толкувати.

Слухачів було 10.000. Всі витали його овацийно.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

ДРУГА УКРАЇНСЬКА БРИҐАДА В ЧЕХІЇ.

(Приватна кореспонденція „Свободи").

РАЙХЕНБЕРҐ, Чехія, 16. вересня. — **В Райхенберґу сходяться з полонів старшини і козаки, з котрих мається орґанізувати нова Бриґада на взір першої. Чехи зобовязалися удержувати її у відплату за українські маєтки, забрані ними в початках української революції в Галичині. Тут єсть також та Бриґада, що перейшла під проводом ґенерала Кравза з Галичини на Підкарпатську Україну.**

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ ПРО ПОГРОМИ

БЕРЛІН, 5. жовтня. („Ді Цайт"). — Східно-галицьке правительство вислало комунікат, в якім стверджує, що Петлюрівські погроми в Східній Галичині були виключно звернені проти Жидів і Українців.

Польські цивільні і військові власти не противилися розбоям. Вони отже є в тім співвинуваті.

ПЕТЛЮРОВА АРМІЯ ИДЕ НА ВКРАЇНУ.

ЛОНДОН, 6. жовтня. — **Звідомлення, які дістала зі Станиславова тутешна українська дипльоматична місія, доносять, що середна ґрупа української армії заняла важний зелізничий узол Жмеринку від русских советських війск. Сказано також, що большевицький протинаступ проти полудневого крила української армії не вдався і Українці продовжують свій похід на Могилів.**

БАЛАКОВИЧ, ВРАНҐЕЛЬ І ПЕТЛЮРА — ФАЙНА КОМПАНІЯ.

Будуть воювати разом проти большевиків на Україні.

ВАРШАВА, 7. жовтня. — На Україні війска ґенерала Петлюри і московські війска ґенерала Балаковича, які боролися разом з Поляками, йдуть независимо в напрямі до Дніпра.

Плян Українців Петлюри є злучитися з війсками ґенерала Вранґеля в полудневій Росії, а ґенерал Балакович, як кажуть, задумує втиснутися до центральної Росії, щоб дійти до Москви, заки ще настане тяжка зима. Війска ґенерала Балаковича числять 12.000 людий.

(„Ґенерал" Балакович, це звичайний бандит, випущений з криміналу підчас війни. Він стоїть на чолі русских добровольців, рекрутованих в Польщі — ред.).

ПЕТЛЮРА ПОЗДОРОВЛЯЄ ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО, А ДАШИНЬСКІ ВІДПОВІДАЄ.

БЕРЛІН, 5. жовтня. („Ді Цайт"). — Правительство батька Петлюри вислало привіт і желання польському правительству з нагоди побіди їхнього оружа.

Іґнац Дашиньскі, польський віцепремієр і провідник польських соціяльних демократів, відповів Петлюрі в імени кабінету і сказав, що він переконаний, що побіда польського оружа, при помочи хороброго українського війска, скріпить ще більше сердечні відносини межи обома народами, котрі борються за свободу і справедливість! (Ой! — ред.).

МАХНО ПРОТИ ВРАНҐЕЛЯ.

ЛОНДОН, 6. жовтня. — **Ґенерал Махно, український командант, котрий бився під проводом ґенерала Вранґеля (цего ніколи не було — ред.) злучився з большевиками і дістав від них команду проти Вранґеля, як про це говориться сьогодня в телеґрамі з Москви.**

Ґенерал Махно, сказано там, відносився до советського правительства за командою для себе, уступаючи домаганню низших старшин, які не хотіли воювати з Вранґелем проти большевиків.

Прим. редакції. Це донесеннє вказує, що Махно єсть українським націоналістом і тому він лучиться з кождим, хто воює ворогів українського народа. Він воював проти Німців, опісля проти Денікіна і дуже богато допоміг до його поваления. Опісля воював большевиків, а коли він тепер перейшов на їх сторону, то треба це хиба так розуміти, що Вранґель більший ворог України, як большевики. Можливійше єсть однак, що він злучився з українською совітською армією, коли така істнує, а тим дав доказ, що він розуміє свій обовязок. Теперішня хвиля — це остання пора, щоби всі посварені Українці зійшлися до купи.

З ПОЛЬЩІ.

РАДІСТЬ У ВАРШАВІ.

ВАРШАВА, 7. жовтня. — Вісти, що перемирє межи Поляками й Москалями буде підписане завтра, приняло населеннє Варшави з великою радостю, а часописи висловлюють своє вдоволеннє. (Чомуж би ні? — ред.).

ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКА ВІЙНА.

ВАРШАВА, 6. жовтня. (А. П.). — В часі, коли польсько-русске перемирє доходить до скорого закінчення, польсько-литовський спір здається став ще острійший.

Сьогоднішне польське урядове звідомленнє доносить про завзяті бої в околиці Орани, в половині дороги межи Ґродном і Вильною; нападає литовська дивізія. В звідомленню сказано: „Стверджено, що литовські війска борються разом з большевицькими".

Що до боїв на инших частях фронту, то в околиці Минська польські війска заняли міста Колданів і Станків, около 18 миль від Минська. Дальше на полудне ґрупа польських війск в боях над Случем взяла зоружений поїзд і 1000 бранців. На волинській і подільській части положеннє не змінене.

ЗАВІШЕННЄ ОРУЖА МЕЖИ ПОЛЬЩЕЮ И ЛИТВОЮ.

РИГА, 7. жовтня. (А. П.). — Військові операції межи Поляками й Литовцями устали, як це оголошено в польській кватирі сьогодня. Цю заяву зложено в звязи з вістками про аліянтську комісію, яка прибула в середу до Сувалків, щоб вирішити польсько-литовський спір.

З РОСІЇ.

В РОСІЇ БІДА.

Нарід не вишколений в політиці непорадний в промислі.

РИМ, 7. жовтня (А. П.). — Положеннє в Росії єсть дуже поважне, як вказує звіт, оголошений сьогодня від Конфедерації Праці, яка висилала своїх представників до Росії, щоб вони наочно переконалися про те, що там діється.

„Русскій народ — сказано в звіті, цілком не має досвіду в провадженню політики. Фізичний стан населення по містах дуже низький ізза слабого відживлювання. Управа промислових заведень, віддана просто в руки робітників, єсть фатальна. Продуктивні орґанізації стали цілковити нечинними, а цілий краю, з малими виїмками, не вспів позбутися лінивства.

Росія не може повстати.

Війна, як говориться, займила майже всю енерґію большевицького правительства, Судячи по тім, як мало роблено старань, щоби відбудувати край під економічним зглядом, Росія, спущена на свої жерела, не може піднестися так, щоб привернути назад можливі життєві відносини. Годі однак вірити в упадок большевицького режіму, бо хоч большевики числять лише 600.000 прихильників на 160 міліонів населення, то вони загорнули в свої руки всі політичні й економічні орґанізації і уживають всяких способів, щоб знищити инші партії, котрим не вільно навіть вести пропаґанди в пресі.

Капіталістичний лад знищено, а на його місце не поставлено нічого, що хоч в приближенню могло би заспокоїти потреби цивілізованого народу.

Росія не дозріла до комунізму.

Сефраті директор соціялистичної ґазети „Аванті", каже, що Росія єсть найменьше підготованим краєм до комунізму. Сам Ленін твердить, що Росія потребує 50 літ, щоб закріпити здобутки революції, а инші думають, що на це треба цілих сто літ.

СОВЄТИ ПЕРЕД СВОЇМ КІНЦЕМ.

Так думає Маклаков.

ПАРИЖ, 7. жовтня. — „Совєтський режім в Росії єсть призначений на загладу і зближається до свого кінця" — каже Василь Маклаков, бувший русский амбасадор в Парижі, за часів Керенського. Тепер він репрезентує правительство ґенерала Вранґеля.

Воєнні успіхи Поляків і Вранґеля це одні з причини упадку советів — думає Маклаков, але богато чиниться також те, що Ленін і Троцький переконалися, що їхня пропаґанда в західній Европі цілком не вдасться. Тому вони її вже всюди занехали.

ҐЕНЕРАЛ ВЕЙҐАН ВИЇХАВ НА ПОМІЧ ВРАНҐЕЛЕВИ.

КОПЕНГАҐЕН, 6. жовтня. — Французький ґенерал Вранґель виїхав до полудневої Росії, щоби там обняти начальну команду війск ґенерала Вранґеля як каже ґазета „Національ Тіденде".

10.000 бранців коло Маріюполя дісталося Вранґелеви.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 5. жовтня. — Більше ніж 10.000 большевицьких бранців досталося в полон ґенерала Вранґеля, коли він заняв Маріюполь, пристань над Азовським морем і осередок копальняного басейну Донець — Юсовка; так сказано в сьогоднішним звіті ґенерала Вранґеля.

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКА КАМПАНІЯ НА ПОЛУДНИ.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 6. жовтня. — Большевицький режім в Полудневій Росії, потерпів значно; як це виходить з вістий, які наспіли сюди. Єсть це наслідок ударів, заданих їм війсками ґенреала Вранґеля і Махна на цілій лінії Київ — Харків — Ростов. Дотепер ще большевики не піднялися по тих ударах і неможуть здавити повстан проти себе. До одного з тих повстань, а то до повстання Донських козаків, прилучилася навіть кіннота ґенерала Буденного вислана на здавленнє цего повстання.

Війска Вранґеля заняли Таганрог на Азовським морем. Предсказують, що незабаром протибольшевицька лінія пійде так далеко, як була лінія Денікина перед роком.

З РІЖНИХ СТОРІН.

ЯПОНІЯ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ВАЖНОЇ ДИСКУСІЇ В СПРАВІ РІВНОПРАВНОСТИ РАС.

ПАРИЖ, 7. жовтня, (Пр. Тел.) На день 15. падолиста скликане буде до Женеви засіданне Ліґи Народів. Хоч нема в пляні ніяких назвичайно важних міжнародних проблемів, то Японія приготовляється дуже поважно на це засіданне. Вже тепер винайшло японське правительство 400 комнат по ріжних женевських готелях так, що другі гості не можуть знайти собі приміщення. З того заключають, що Японія приготовляється дуже поважно до дебати над ріжноправностю рас.

На засіданне Ліґи має прибути около 2000 делєгатів. Буде це отже зібранне більше ніж в Парижі підчас мирової конференції. Думають, що наради Ліґи потривають аж до Різдва.

МІЖНАРОДНА ФІНАНСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗА ОБМЕЖЕННЄМ ЗБРОЄННЯ.

БРУКСЕЛЯ, 7. жовтня. (А. П.). — Міжнародна фінансова конференція, покликана до життя Ліґою Народів, приняла на сьогоднішнім засіданню звіт комісії публичних фінансів. В нім порушено справу утворення міжнародної біржі, та сталого бюра для інформовання публики про фінансове положеннє.

Велике знищеннє приносить подумці конференції — загальне узброєннє. Тому треба його значно обмежити.

Щоби піднести фінанси держав треба також розумної ощадности: держав і населення. Всілякі нагороди і запомоги для безробітних шкодять лише державі.

Для них покриття величезних державних видатків лишається таки одинокий давний спосіб: піднесенне податків.

ПЛЕБІСЦИТ В КАРИНТІЇ.

ВІДЕНЬ, 7. жовтня. (Пр. Тел.). Кляґенфурт, столиця Каринтії, єсть в заворушенню з нагоди приготовань до плебісциту в полудневій части краю в найблизшу неділю. Доносять, що на границі Каринтії стоїть богато югославянського війска, щоби вмаширувати до краю на випадок, коли би плебісцит випав не по їх думці.

Щоби забезпечити справедливе голосованне, приїздить до Кляґенфурту 150 аліянтських офіцирів, які розїдуться в поодинокі округи для надзору. Поїхав там також полковник Бріґс, американський воєнний обсерватор у Відни.

РОБІТНИКИ ЗАВЯЗУЮТЬ СВОЇ КООПЕРАТИВИ.

В ріжних промислових осередках Італії завязуються кооперативи технічних робітників, щоби переняти від підприємців фабрики і вести їх на підставі співділання.

Дотеперішні проби дають захочуючі результати.

"SVOBODA" (LIBERTY)
Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
To Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

В Канади належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими грішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

ПЕРЕД КОНВЕНЦІЄЮ У. Н. СОЮЗА.

Чи конвенція конечна річ?

Деякі проєктодавці піднесли у своїх проєктах питаннє, чи конвенція є конечною річию для запомогових орґанізацій. Вказувано на те, що конвенція задорого коштує орґанізацію; є проєкти, щоби конвенція була тільки що чотири роки, або навіть раз на 6 чи 8 літ, між якими мали би члени полагоджувати при помочі загального голосовання (референдум) ті справи, які полагоджує конвенція.

Хочемо звернути увагу членів і делеґатів, що з уваги, що У. Н. Союз є правно зачартерованою орґанізацією в стейтах, в яких робить бизнес, його члени в постанові про конвенцію (статут) і правила орґанізації, мусять примінюватись до прав і приписів для запомогових, зглядно асекураційних, орґанізацій в поодиноких стейтах.

Права і приписи деяких стейтів позволяють, аби запомогові орґанізації як У. Н. Союз або инші обходились без конвенцій, а полагоджували справи, які належать до конвенції, иншими способами, отже при помочі референдум. Але є стейти, які сього не позволяють. Наприклад в стейті Ню Йорк і в стейтах Ню Інґленд для запомогово-асекураційних орґанізацій конвенція є обовязковою.

Наша редакція, аби мати авторитетний голос в сій справі, віднеслась до комішенерів асекурації і банковости в стейтах Ню Джерзи, Пенсилванія і Ню Йорк. З Трентону (столиці Ню Джерзи) комішенер відписав, що члени орґанізації мають право самі рішити, чи треба їм конвенції чи ні. З Гаризбурґа (столиці Пенсилвенії) комішенер відписав, що хотяй закон приписує, щоби братські товариства відбували збори представників для вибору урядників і директорів і зміни статута, то се можна би оминути через референдум. Одначе комішенер з Олбані (столиці стейту Ню Йорк) відповів, що власти сього стейту, держачись VII. артикулу асекураційного закона, який контролює веденнє братських і запомогових орґанізацій, не можуть дати лайсенсу таким орґанізаціям, котрі правляться без конвенції. Справи, які належать до конвенції, і її власти, каже він, запомогові орґанізації не можуть передати иншому орґанови, але додає, що У. Н. Союз не потребує відбувати конвенцій що три роки, з огляду, що статут про такі орґанізації вимагає, щоби збори законодатних тіл братських орґанізацій **„відбувались бодай раз на чотири роки"**.

З того виходить, що й У. Н. Союз, як каже комішенер асекурації нюйорського стейту, не потребує відбувати їх що три роки, але мусить відбувати що чотири роки.

Се заощадить частину **конвенційних видатків.**

Справа референдум.

Статут У. Н. Союза приписує, що важні справи, які не належать до конвенції, рішають відділи У. Н. С. при помочі референдум.

В сій справі таксамо може бути несправедливість, коли би більшість **малих** відділів переголосувала меньшість **великих** відділів, котрі одначе мають **більше число членів** ніж більшість малих відділів, бо тоді меньшість мала би право більшости. Се можна оминути в той спосіб, що голосували би члени, а не відділи, именно, що кождий відділ подав би, кілько членів голосувало **за внесеннєм** а кілько **проти** внесення, віданого під референдум, а головний уряд зладив би зіставленнє і постанову після більшости голосів членів.

При сій нагоді треба зазначити, що нарікання деяких проєктодавців на те, що буцімто **урядники підвисшують собі платню,** є невмісні, бо вони собі самі платні не підвисшували, але зробили се відділи через референдум, значить зробили се самі члени і навіть проєктодавці. Справу підвишки платні мають право полагодити члени через референдум, без конвенції і вони її полагодили.

Просвітна Комісія.

Гаризбурська конвенція скасувала Просвітну Комісію У. Н. Союза, але постановлено там, що просвітну роботу може робити в міру засібности фондів на сю ціль, головний уряд У. Н. Союза.

Коли скасовано Просвітну Комісію, то видно, що члени У. Н. Союза не дуже були нею одушевлені; не дуже були з неї вдоволені.

Головний уряд У. Н. С. на просвітному поли зробив хиба тільки, що з „народнього фонду" підпомагав „Свободу", та що видавав календарі. Книжок не видав жадних.

Колиб тепер зробити зміну, то перша річ треба фондів на сю ціль.

Друга річ, Просвітна Комісія, коли не хоче, аби її касовано, повинна більше дбати про просвіту. Се зробить тоді, як буде видавати книжки, що мають дійсну вартість для членів У. Н. Союза.

Ріжні просвітні видавництва і в Америці і в старому краю звичайно видають старі річи, передруки, і то такі, які і без „просвітних комісій" люди, що хотять читати, дістануть у приватних накладчиків, в кождій книгарні і т. д.

Просвітна Комісія передівсім повинна видати дійсно вартісні книжки. Українці читають книжки про ледоваті краї, **а про Галичину, Буковину, Україну, про Злучені Держави і Канаду доброї і мудрої книжки в українській мові нема.**

Се перша річ видати такі книжки.

Потім про найважнійші питання сучасної доби, з поля соціольоґії, економії, культури.

Тоді буде і хосен і будуть гроші.

Справа ґазети.

Найбільше було в проєктах бесіди про „Свободу".

Не говоримо про політику „Свободи", бо вона все мусить бути загально-народня, поступова і безпартійна. Вона не є орґаном політичної партії але загалу українських робітників, яких змаганням може відповісти власне тільки тоді, як буде цілком безпартійною і цілком **безсторонною, але все буде стояти за правами** та інтересами робітного народу.

Ми хочемо вказати на зміну „Свободи" на дневник. То правда, що ґазета, котра виходить що другий день є чимось неприродним, бо люди не ділять часу на 48-годинні відступи, але на 24-годинні, себто на дні, чи радше на доби. Длятого то відповідно до вимог людського життя всі народи на світі видають дневники, а не двоневники. Народи, що видають тижневики замісць дневників, ще дуже нерозвинені, а розвинені народи видають тижневики лише ілюстровані, повістеві, для поважнійшої політичної дискусії і т. д. Є і місячники і квартальники; а се переважно поважні видання наукові.

„Свобода" повинна виходити щодня. Але треба тямити, що се бизнесова пропозиція, пропозиція гроша. Питаннє, чи члени схотять заплатити таку суму, яку коштувати-ме дневник.

Длятого добре було би, щоб конвенція віддала ту справу до порішення членам через референдум.

Може найліпший вихід був би, **як би „Свободу" відділити від У. Н. Союза яко окрему інституцію.**

Вона вже досить розвинулась, аби була окремою інституцією.

Тоді може сміло бути дневником. І на сьому скористала-б і „Свобода", і У. Н. Союз, і члени, і читачі „Свободи".

Для сеї цілн мусіла би повстати окрема спілка, якої власниками (шеровцями) могли би бути передівсім У. Н. Союз, відділи У. Н. Союза, члени У. Н. Союза і т. д.

Тоді ґазета стояла би на **передплаті,** отже на дійсній бизнесовій підставі, а залежала би від шеровців і передплатників.

Се є тільки одна гадка для розвязання справи української ґазети в Злучених Державах, а може бути їх більше і ріжних.

І певна річ, що буде їх більше, а побідить ся, яка буде в теперішню пору найпрактичнійша.

ТАКОЖ КІЛЬКА СЛІВ ПЕРЕД САМОЮ КОНВЕНЦІЄЮ У. Н. С.

За кілька день відбудеться конвенція на добро У. Н. С. Проєктів було більше як перед кождою иншою конвенцією, а на одно і я хочу звернути увагу. В деяких проєктах пробивались ворожі настрої проти Служби Божої перед зачаттєм конвенції і проти священьства загально; прозивано їх з погордою попами і ворогами робітників. З огляду, що і ми попи є членами У. Н. С., нехай і мені, одному з попів, вільно буде забрати трошки місця в „Свободі" перед конвенцією, коли всі прочі наші браття робітники забрали його велику масу.

Перше — щодо Служби Божої.

Всі поважні великі зібрання Американців, людий учених і високо поставлених, всі конвенції демократів і републиканів зачинаються молитвою духовника о благословеннє Боже. Чи ми Українці в Америці до сего степення упали, що нам не потреба вже благословення Божого і маємо зірвати з сею давною традицією, що Службою Божою зачинаємо нашу конвенцію, — а підчас панахиди ми згадуємо за душі наших братів і сестер, які належали колись до нашої орґанізації? Ми прецінь ще не всі стратили віру... А як священикови офірують за його труд 5 чи 10 долярів, то вже Союз збанкротує? Священик не жадає сам нічого, а Союз не є обовязаний давати більшої жертви священикови. Але, аби з того робити аж квестію, се дуже дивне і се хиба справа ворогів віри і церкви. Одно би я „наверхував". Щоби Служба Божа зачалась о год. 8. рано, не пізнійше (без огляду на се, чи буде много делеґатів чи ні), а по ній коротка панахида за померших членів. Найдальше о год. 9.15 буде конець, а о год. 10 рішучо повинна зачатись конвенція.

Друге — про ворогів українського народа.

Нас священиків називають декотрі люди з погордою попами і ворогами робітників. Спитаюсь: — Хто сі зненавиджені попи? Чи се не сини яких маґнатів? Ні! се хлопські сини, зпід тоїсамої хлопської стріхи, зпід якої вийшли і инші члени У. Н. С.; які часто малими пасли товар враз з Вами під лісами і на полях. Але мали вони красшу голову, мали ліпший розум, здібність і талант, або змогу до науки і вислано їх до шкіл. Ой, тяжко вони там бідували, недоспали, недоїли, над книжками голови сушили, заки всі школи покінчили і „екзаміни" поздавали. Учились вони найменьше 16 літ. Ви, браття, в тімсамім часі як вільні птахи жили свобідно по своїх селах; парубочили і забавлялись весело, а студенти вчились та вчились. А днесь, коли Ваш брат став по тяжкій праці на висшім степени, чи то професором, чи судією, чи адвокатом, чи священиком, Ви його не любите; Ви йому завидуєте, Ви йому не вірите! Повірите Жидови, повірите кождому пройдисвітови, повірите чужинцеви, недоукови, безвіркови, а свому братови ні! А все то через завить. Другі народи цінять своїх учених і образованих людий, а наш нарід завидує їм і ненавидить. Хоч, аби правду сказати, ми в Галичині української кляси панської т. є. маґнатерії не маємо, а наша інтеліґенція, що вийшла з народа, тримає і йде лиш з народом. Пригадаймо собі старий край: всі орґанізації, всі читальні, всі віча, всі склепи і т. п., чи не є се діло нашої інтеліґенції, а по найбільшій части наших священиків? А тепер в часі війни хто найбільше терпів як не наша інтеліґенція і наші священики? На кого найбільше чигали, кого найбільше замикали по тюрмах, брали в неволю і розстрілювали як не наших інтеліґентів, цивільних і священиків, яко провідників народа?

За кілька день конвенція У. Н. Союза. Чиє діло У. Н. Союз, — питаюся? Чи не діло се тих зненавиджених попів для свого брата робітника? Хто заложив Союз, хто розвинув Союз, хто працював для Союза безплатно? Згадаймо лишень імена таких заслужених священиків як бл. пам. ОО. Грушка, Бончевський, Стефанович, Макар, Константкевич, або і жиючий ще о. Підгорецький. Кілько відділів зорґанізував о. Підгорецький? Днями і ночами їздив у справах Союза. Спитаймося наших давнійших поважних емігрантів, от хоч би пп. Кирчова, Шаршоня, Капітулу, Ядловського, Глову, або пп. Сарича, який ще хлопаком возив на тачках з дому о. Грушки зложену „Свободу" до друку до чужої друкарні, і много, много инших. Спитайтесь, особливо Ви молодші, — а вони Вам скажуть!

І чи справедливо і чи чесно то називати наших священиків з погордою попами і ворогами робітників?

Оден з попів, член У. Н. С.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

До відома проєктодавцям.

Наша Редакція одержала понад 120 конвенційних проєктів. З того помістила 100 в рубриці **„конвенційні проєкти"**; яких 10 або більше яко дописи чи статті, а решти, всего кільканайцять, вже не містила.

Гадаємо, що ми сповнили совісно і безсторонно свій обовязок у відношенню до проєктодавців, бо як було яких 110 дописий, а в тім мало не 1000 проєктів і ріжних гадок, то читаючий загал і конвенція мають вже доволі змоги виробити собі погляд про настрій і про бажання загалу членів У. Н. Союза.

Причини, з яких ми не помістили деяких проєктів, є такі: спізненнє, повторенне других проєктів, або гадки, що занадто відбігають від теми проєктів (і таких кілька ми подали для безсторонности і виявлення дійсного настрою серед частини членів, одначе прочі були звичайно повторюваннєм других подібних).

Гадаємо, що і ті, що їм поміщено, і ті, що їм не поміщено проєктів чи гадок перед конвенцією, а також і загал читачів не можуть закинути „Свободі" в сьому напрямі сторонничости, але, навпаки, признають, що наша Редакція руководилась безсторонностю і хотіла дати свобідну волю думкам членів У. Н. С.

ДО ГРОМАДЯН УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ.

(Комунікат Українського Горожанського Комітету у Львові).

Львів, 17. вересня, 1920.

Від довшого часу зменьшилась жертвенність громадян Українців в Америці на цілі в старому краю. Ми від довшого часу одержуємо лиш дуже рідко і то незначні грошеві посилки з Америки. Таксамо остають без відповіди наші писма й телеґрами. Не знаємо, як собі се вияснити. Зближається зима, найстрашнійша зима за час цілої війни. Велика скількість населення не перезимує її, якщо не прийде видатна і скора поміч від Вас, заморські Земляки.

За Виконуючий Виділ Українського Горожанського Комітету у Львові:

Др. Степан Федак, голова;
Володимир Целевич, писар.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

XCV.
РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Подаю кілька гадок, які вважаю за відповідні, щоб їх делеґати на конвенції ізвзяли під розвагу.

Щоби часопись „Свободу" видавати яко денник. З огляду, що се потягає за собою великі видатки, треба наперед подумати, чи видатки, які денник понесе, буде з чого покрити. Пропоную, щоби наша часопись була редаґована в радикальнім дусі і щоби була безпартійна. Коли наша ґазета буде безпартійна, то в ній кождий зможе висказати свої думки, без ріжниці поглядів і тоді часопись знайде собі богато прихильників і передплатників. **Такого денника Українцям конечно потрібно.** Що така часопись потрібна, то візьмім хоч би таке, що хтось иних поглядів ніж „диктатор" „Америки", написав до „Америки" свою думку про яку небудь справу, трохи инакше ніж редактор-диктатор пише, то зараз відмовиться помістити і на тім кінчиться ціла свобода думання і слова. **Так зробить приміром побожний редактор „Америки"; таксамо поступають „диктатори" з редакційного крісла „св. комуни", з „Укр. Щ. В.". Як би хтось поважився написати як инакше ніж думає редактор „У. Щ. В.", сей зараз є засуджений яко контр-революціонер..** Чи богато можуть мати такі часописи читачів, або бодай прихильників? І „Свобода" без того бувало не обійшлась. Доперва помістила кілька проєктів, в котрих члени висказують свої думки, а з котрих видно як в зеркалі, що У. Н. Союз зробив, а що повинен був зробити, то сейчас ми почули „диктатуру" з Филаделфії, **що „Свобода" не повинна таких проєктів поміщувати.** „Диктатори" були-б зараз веліли виконати їх волю, але біда, що тут конвенція? Члени мають бодай хотяй тільки права, що можуть тепер свобідно висказати те, що думають.

Я пропоную, щоби делеґати на конвенції постаралися і постановили, що часопись „Свобода" має бути радикального напряму і безпартійна, часопись для всего українського народа.

Микола Мурашко,
делеґат від. 217 У. Н. С.

XCVI.
НЮ ЙОРК, Н. Й.

Наближається конвенція У. Н. Союза. Вже ось за плечима. Ще кілька днів і знов зійдуться делеґатки і делеґати, вибрані споміж чільнійших членів У. Н. Союза, щоб разом спільно обговорити справи нашої дорогої нам орґанізації. Пишуться проєкти на ріжні теми, і кождий делеґат, чи то член висказує свої гадки щиро й отверто. Були ріжні проєкти, і здається, коли читаєш ті проєкти, що межи ними є деякі і нещирі для нашої орґанізації. Так воно здається, але так воно не є. Я думаю, що кождий, хто писав який проєкт, писав його зі щирого серця, маючи на ціли тільки добро нашої орґанізації. Думаю, що і мені не відмовлять місця в часописі, щоби поділитись гадками з делеґатами і членами У. Н. Союза.

Поважані делеґати! **Ви знаєте як низко стоїть наша українська школа тут в Америці.** І здається, ми з нашою школою стоїмо на останнім місци поміж всеми народами, які сюди виемігрували зі старого краю. Правда, ми маємо тут школи майже в кождій місцевости, де лиш українське серце бє, але сі школи і та наука, яку наш ідіти побирають в тих школах, єсть дуже а дуже мала. Діти ходять до школи і заледви уміють підписатись по нашому. Виростають такі діти і пропадають для нас раз на все в американській суспільности. Ану, запитайтесь котрого з них, чи знає, що про нашу історію, про свій нарід, про нашу культуру, про край свій! Нічого не знає така дитина! Знає тільки історію американську і то все. Чому се так? Хто винен? Ми! **Самі ми винні, бо не маємо тут своєї зорґанізованої школи, такої, якою вона повинна би бути.** Кожда наша дитина повинна знати добре читати і писати по нашому, та знати [illegible] долю і недолю. Хто наш ворог, а хто приятель. Ми повинні знати, кілько наших дітий учиться своєї мови. Ми повинні знати кілько наших дітий покінчило або тепер є у висших американських школах; на що вони учаться. І ми повинні знати, кілько таких наших учених людий ми тут в Америці маємо. Не робить ріжниці, чи останемо тут, чи поїдемо до старого краю, то ми повинні знати, як ми і наші діти стоїмо тут з наукою. Ми також повинні знати, кілько тут наших людий єсть вибраних або займають яке адміністраційне становище. Сего ми не знаєм. Чому? Бо в нас тут нема зорґанізованої нашої школи, ані шкільного товариства. Та противно діється в инших народів, наприклад в Чехів. Панове делеґати! Тепер якраз пора настає сю справу взяти на конвенції під розвагу, бо як ні, **то ми за кілька літ наших дітий і зі свічкою не знайдемо. Отже я пропоную вибрати на будуче шкільну комісію, яка би тою справою занялася.** Платимо фонд народній, лучше було-б сей фонд знести цілком, а постановити **фонд шкільний.** На тім ми скористали би, бо наші діти, ходячи до школи, повинні вс інависжати до У. Н. Союза, а коли з таких дітий буда-б наша орґанізація славна.

Іван Бугера,
делеґат 66 відділу У. Н. С.

XCVII.
ПРАВИДЕНС, Р. АЙ.

1) Апелюю до делеґатів 15. конвенції У. Н. С., щоби жадали **зміненя програми конвенційної,** щоби комісія скарг здала своє справозданнє ще перед сим, заки наступить вибір головного уряду, та щоб делеґати мали нагоду сказати, хто зробив добре, а хто зле, а відтак щирим серцем, чистими руками приступимо до вибору уряду У. Н. С.

2) З огляду на се, що на 15. конвенції У. Н. С. будуть делеґати **ріжних переконань партійних,** може будуть навіть такі делеґати, котрі думають, що запомогова орґанізація єсть буржуазна і такою єсть У. Н. С., то мусимо бути осторожні, бо як довго істнує буржуазний устрій, так довго нам треба запомогової орґанізації. Отож зробім її сильною, щоби могли черпати всяку поміч.

Андрей Сидор, делеґат.

XCVIII.
ЕЙКРОН, ОГАЙО.

Подаю такі проєкти членам і делеґатам на конвенцію У. Н. Союза в Филаделфії, Па.

1) Старатися всіми силами, щоби **зединити всі українські запомогові орґанізації в Америці** в одну сильну і тривку орґанізацію, бо лиш тільки така орґанізація може бути запорукою своїм членам.

2) **Щоби часопись „Свобода" виходила кождий день,** і щоби друкувалась в напрямі радикальнім, та щоби несла правдиву освіту українським робітникам, котрої так бракує між українським загалом. Крім того видавати що місяця окреме число, в котрім би головний уряд здавав звіти і справоздання У. Н. Союза.

3) **Календарі** щоби виходили кождого року яко дарунок для членів, без жадної оплати від члена, і щоби були розіслані до всіх відділів найдальше до половини місяця лютого.

Николай Соколовський,
член від. 295 У. Н. С.

XCIX.
МЕКІЗПОРТ, ПА.

Даю кілька проєктів під розвагу делеґатам.

1) Щоби **Молодечий Союз** мав характер як є в угро-руськім „Соєдиненію", то єсть, що родичі платять по 20 цнт на місяць, а як дитина пімре, то родичі дістануть на похорон від $250 до $400, а приймають діти від 1-го року до 16-го, а відтак дитина стається дорослим членом. І там приймають кождого Славянина, не зважаючи на народність або віроісповіданнє, і ще видають для старшої молодіжи часопись раз на місяць, де містяться звіти, то значить місячні доходи і розходи і загальний стан членів і стан каси. Кожда родина, котра має в „Соєдиненію" своїх дітий, дістає і статут, після котрого мається застосувати, а родичі не мусять бути членами згаданої орґанізації.

Я є орґанізатором і опікуном у відділі 132 У. М. Союза від року 1910 по нинішний день і колектую гроші, котрі посилаю до головного опікуна від 10 років. Я вислав $2.567.75, а померла одинсенька дитина, а як би було так як то я написав, тозпевностю вдвоє тільки би було, відколися опікуном у відділі 132. До бофальської конвенції я вже мав повиш 100 дітий, **а коли з нашого відділу зачали члени виступати, а до „Соєдиненія" приступати, то і діти забрали зі собою.** В нашім 132 відділі ніколи не було меньше як 60 дітий, а тепер єсть повиш 80-ро. Отже я почуваюся до обовязку написати кілька слів делеґатам на 15. головну конвенцію, щоби взяли під дискусію той мій проєкт.

2) **Головний опікун** може бути тойсамий, але щоби більше займався У. М. Союзом, і щоби діло провадив як по других орґанізаціях. Тоді наш М. Союз перевисшить „Соєдинение", а наша молодіж то наша будучність. Як наші діти будуть стояти в українських інституціях від дитинства, то наш У. Н. С. за 10 років зросте в велику і сильну орґанізацію. Коли делеґати зроблять противно, то будьте певні, що за 10 років наша орґанізація значно зменьшиться.

3) Пропоную, **щоби для старших дітий конче видавати місячну часопись,** де би мали бути поміщені доходи і розходи, загальний стан членів і загальний стан каси У. М. Союза.

4) **Щоби У. М. Союз мав свій осібний статут,** в котрім мають бути параґрафи, одобрені головною конвенцією. Після нього мають застосуватись місцеві відділи і опікуни.

Желаю делеґатам і делеґаткам як найлучших успіхів. Працюйте для добра нашої дорогої орґанізації, У. Н. Союза!

Василь Кочкодан,
опікун від. 132 У. М. С.

C.
АНСОНІЯ, КОНН.

Читаю від довшого часу конвенційні проєкти, то зі самих проєктів можна догадатись, що деякі товариші делеґати чекають нетерпеливо конвенції, щоби лишень колотню і роздор зробити межи членами У. Н. Союза. Але я думаю що богато делеґатів буде й таких, що знають оцінити добро орґанізації, та не допустять до ніяких роздорів.

Я від себе предкладаю такі проєкти.

1) **Щоби „Свобода" виходила щодня** на чотири сторони, з оголошеннями, бо без оголошень ми будемо так два рази платити як тепер платимо, і так не зможемо ґазету утримати.

2) Вже богато в проєктах згадували, щоби ті жінки, що їх мужі є членами Союза, не отримували „Свободу" і не платила за неї, бо одно число вистарчить. Я їх гадку підпираю, бо богато людий на то кривдують, що не потрібно за два числа платити.

3) Щоби **календарі** були даровані для членів, а як каса не позволяє, то видати меньше число так, щоби ті члени, що не хотять календарів, не були приневолені платити, бо з тим богато баламути по відділах.

4) Щоби систему **Молодечого Союза** змінити на дві клясі, на 25 і 50 центів на місяць, і щоби діти іно до 16 літ належали до Молодечого Союза, а по 16-ти літах щоби переходили до кляси старших членів, і щоби якусь нагороду отримали, після кляси плачення. Тоді кожда мати з охотою запише свою дитину до Українського Народнього Союза, а не до чужих асекурацій як тепер вписують. Тих кілька слів я написала, може часом придадуться.

Олена Прийдун,
членкиця і дел. 262 відділу У. Н. С.

ПОМІЧ РІДНОМУ СЕЛУ.

Поклик до тих, що з села Мшанець, повіт Старий Самбір.

Дорогі браття і сестри з села Мшанець. Ділимося з вами веселою вісткою, що в Манчестер, Н. Г., завязався комітет помочі рідному селу. Читаючи відозви в часописах де богато Українців спішать з помочию своїм селам, не лишились і ми позаду та зорґанізували комітет помочі селу, а найбільше читальні.

Ляцька орда огнем і мечем знищила нещасну Галичину, замикаючи школи, читальні, а нашу інтеліґенцію позамикали до вонючих казамар де вони без всякої помочи кінчили своє життє за волю України. Ся ляцька зараза не минула і наше село. Як розбишаки увійшли до села, наслали жандармів та з Народного Дому читальні зробили постерунок. Читальнянє життє завмерло, жандарми не пускали нікого до читальні, не позволяли читати жадних українських часописий та книжок. аНрід лишився без помічниий. Політичний рух здусила жандармерія, знов пятнистий тифус і червінка мов косою змітає всіх.

На нас лежить великий обовязок помочи свому селу. Тепер був лист з села, що жандарми вже забралися і в звірський спосіб знищили народний дім; підлоги порубали і вікна повибивали. Читальня стоїть пусткою. Тому був би великий сором щоби ми не поставили її знов на ноги.

Тому взиваємо всіх Українців Мшанецьких по цілій Америці зложити жертву на відбудову читальні та мусимо звідти замовити часописи і книжок для читальні. Село без читальні, без просвіти, то так як тіло без душі і власне коли нарід більше читає просвічаєся то счезає темнота і нарід знає як мають стояти за своє право і стреміти до Вільної Независимої України. Взиваю Вас еще раз в імени нещасного села не відмовитись помочи а збирати від всіх своїх жертви для своєї читальні, для тої твердині, що гонить темноту та показує шлях до красшого життя. аВші імена зістануть в памяти, як колись повернете до села, та не будете стидатись, що ви не причинились до помочи своїм браттям.

До комітету помочі селу Мшанець увійшли: Роман Петричкович, предс., Гаврило Гула, касієр, Лесьо Сисин, секретар, Іван Петричкович і Павло Стецькович, контрольори.

Всі жертви просимо висилати на адресу касієра: Гаврило Гула: 32 Concord St., Manchester, N. H., а звідти і імена висилати до секретаря Лесьо Сисин, 32 Concord St., Manchester, N. H. Гроші будуть тут стояти аж буде отворена комунікація з Галичиною [illegible] комітетови в селі на відбудову читальні. Решту [illegible] і американські для читальні та книжок. Тож до діла браття.

ЗА КОМІТЕТ:
Р. Петричкович, предс.;
Гаврило Гула, касієр;
Лесьо Сисин, секретар,
32 Concord St., Manchester, N. H.

Хто в тімсамім часі може зробити більше ніж много иних, той має силу; хто може зробити більше і ліпше, той має талант; а хто може зробити те, чого ніхто иний не може зробити, той є геній.

ДО ДИСКУСІЇ ПРО УКРАЇНСЬКІ ЗАПОМОГОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Часопись „Народна Воля", у виданню з 28. вересня с. р. пише в статті п. з. „Запомогові організації та їх вороги", м. і. такі уваги:

В послідних кількох роках запомогові організації знаходять зовсім постороннього ворога — також не дуже шкідливого але зате дуже крикливого. Це є люди, які вірять, що запомогові організації є головною причиною, що ціла українська еміграція не є тих самих політичних поглядів, що вони. Колись ті люди називали себе соціялістами, а тепер носять назву комуністів або большевиків. Свої погляди на запомогові організації вони дістали в спадку по Павлі Краті, який також був колись не лиш соціялістом але й революціонером, чи властиво ґалабурдником, що пробував стати диктатором над українськими соціялістами в Канаді. Він тепер презвитеріянським попом.

Та науками того чоловіка про запомогові організації перенялися сильно деякі Україніці в Злучених Державах і пробують осягнути успіх там, де їх учитель нужденно провалився. На сторінках **„Українських Щоденних Вістий"**, що є органом наших комуністів в цім краю, вони дістають час до часу місце для своїх крикливих теревень про запомогові організації і побивають їх такими арґументами, яких видай і самі не розуміють. Приміром, недавно тому була поміщена в згаданім часопису довга „розправа" на тему „шкідливости" запомогових організацій для робітничого руху з кінцевим закликом до членів тих організацій сконфіскувати свої органи, а їх редакторів і організаційних урядників прогнати. Пусте тай дурне. Бо конфіскувати свою власність значить те саме, що приміром, купувати свою власність і не має ніякого змислу, а щодо редакторів і урядників, то вони змінялися, зміняються і будуть змінятися, але через те ще ніяка запомогова організація не розбилася.

Того рода нісенітниці плетуть звичайно люди, які можуть обійтися без запомогової організації. Коли, приміром, наш комуність в Дітройт заробляє 10 або 12 долярів денно, має свою хату і їздить автомобілем, то 1,000 долярів, які дісталаби родина із запомогової організації по його смерти, не представляють для нього ніякої вартости. Він може обеспечити себе в асекураційній компанії на 5 або 10 тисяч і не потрібує піддержувати своєї „буржуазної" організації, в якій згуртовані робітники, що заробляють небогато і на випадок смерти не можуть лишити родині ні хати ні автомобіля ні гроший в банку.

Та більшість з тих учеників Павла Крата і завзятих ворогів запомогових організацій, це молоді самотні люди, яким і справді ніяке обеспечення на життє непотрібне. Але вони, набравшись переконання, що запомогові організації шкодять їх політичній партії, намовляють людий, щоби не обеспечувалися, або щоби перестали платити на обеспечення.

І сила запомогових організацій міститься власне в тім, що вони є необхідні для убогого робітника, який дбає про добро своєї родини. А що кождий чоловік любить свою родину і старається як вміє забеспечити її прожиток, цего ніхто не може заперечити. Можна знайти справді виїмкові случаї, де чоловік поганого характеру або затроєний якимсь фанатизмом, не дбає, що станеться з родиною по його смерти, але таких случаїв небогато. Але й такий чоловік приходить в нещастю до розуму і бачить, що помилявся і не поступав добре. Одначе тоді вже запізно; покаяння не значить нічого, покута не минуча. Та пересічний чоловік не є того покрою і розуміє дуже добре таку просту справу, якою є обеспечення в запомоговій організації. Він може прогнати з неї всіх „контрреволюційних" і „буржуазних" урядників і редакторів, але обеспечувати себе не перестане, бо знає, що це є корисна річ, яка дасться означити долярами і центами, так дуже потрібними для його родини.

„БАТЬКО" МАХНО.

(З львівської газети „Вперед" з 5. с. м.).

„Батько" **Нестор Махно,** селянин Олександрівського повіту, Катеринославської ґубернії. Зараз йому яких сорок літ. Син бідної малоземельної сімї, вже в молодих літах перенявся неспокійними, революційними настроями, якими здавен-давна славилося катериновлавське селянство, завдяки аґітаційним впливам промислових центрів. Між иншим, в літах його молодости, син одного із сусідних поміщиків, тоді студент Л. старався поглубити свідомість меткого хлопчини при помочі аґітаційної літератури.

Якийсь час Махно був робітником в копальні і тоді вступив до партії есерів; і тепер він зачисляє себе до партії лівих есерів. В 1905 р. брав він участь в аграрному русі, наслідком чого дістався до тюрми, а на кінець на заслання в Сибір. Коли він вернувся, ніхто не знає, та з початком 1918 р. бачимо його вже на Україні, де являється горячим приклонником большевизму. Гетьманщина, жорстокости німецьких карних експедицій, заставляють його перейти на нелеґальне положення, се значить, шукати захисту в довколичних лісах. Але при перших признаках австро-німецької евакуації, Махно являється на арені, як вожд оружного бунту, як местник.

З того часу можна відмінити появу Махна як самостійного отамана і провідника руху, що розрісся до нечуваних розмірів. Ледви чи сам „батько" передбачив свою будучу головокружну карієру в сей жовтневий день 1918 р., коли на чолі 200 повстанців, з кількома скорострілами, він заняв село Гуляй Поле, щойно залишене австрійським ґарнізоном, піднявши повстанчий стяг кілька неділь раньше проти гетьмана Скоропадського, аніж білоцерківський виступ Петлюри і директорії. **Гуляй-Поле, велике, з 20-тисячним населенням, село стало від тепер столицею Махна.**

Впрочім, сей перший виступ був скоро ліквідований вернувшими Австрійцями, що на короткий час заняли Гуляй-Поле; відділи Махна були розбиті, переловлені та покарані смертю. По слухам, між покараними і засудженими на смерть мав бути і сам отаман Махно. На ділі, Махно з останками партизантів скривея і дуже скоро явився знову в околицях стації Пологи, беручи провід в стихійному аграрному русі.

Спершу його сили рекрутувалися з селян, знищених і озлоблених карними експедиціями Австрійців і Німців, які палили села, забирали до міст худобу селянам, які в 1917 р. брали участь в аграрному русі.

Гетьманська влада старалася спочатку, хоч невистарчаючими силами, боротися з Махном. Та в половині листопада началося повстання Петлюри, прийшла агонія гетьманщини і Махно був полишений в спокою.

Сили його скоро зростали. **Невдоволені елементи, се є ціла маса революційно настроєного селянства, фабричні і копальняні робітники, всі вони співчували рухови.** Ряди махнівців скоро росли, доповнювалися старими, досвідними жовнірами і вже з початком грудня Махно заняв Олександрівск, Грищин, Синельниково, а в половині грудня, 1918, підійшов **до міста Катеринослава на чолі 10-тисячної армії з декількома гарматами, значним числом скорострілів і двома літаками.**

Катеринослав в той час був під владою української директорії. Між Махном і директорією прийшло до конфлікту. Розпочався на улицях міста бій, який тривав чотири дні і війска директорії мусіли відступити. Махно заняв місто, утворив місцеву владу, обявив себе головою і командантом армії.

Через два дні Українці дістали поміч, розбили й прогнали мохнівців. Та не на довго.

За який місяць Махно зі своїми відділами заняв **Катеринославщину** вже в роді аванґарду савєтських війск і лишається таким аж по конець літа 1919 р. Коли весною, 1919, большевицькі війска потерпіли пораження, невдачу приписувано Махнови і його усунено. Відділи Махна разом з останками 14. савєтської армії пробиваються на північний захід, звідки підчас заломання денікінського наступу, в районі Умания вони переходять фронт і втікають на полудне. Махно орґанізує наново і на чолі 12-тичного відділу занимає Знаменку, Долинську і наконець опинюється на **Катеринославщині.**

Сотки, тисячі повстанців збираються до нього; ряди його зростають до розмірів кільканайцятьтисячної армії з кількома гарматами, при помочі якої він виграє кілька битв, займає Бердянск, Маріюполь і підходить під сам Таганрог, де находилася ставка Денікіна. Виправа та не вдалась і Махно мусів вертатись на Катеринославщину.

Махно стає у зениту своєї слави. В нього велика армія, зложена з кількох дивізій, артилерія, панцирники, літаки, забрані у Денікіна. Відділи його зорганізовані в реґулярні одиниці, на чолі яких стоїть штаб, зложений із спеціялістів. Він задержав наступ побідної армії Денікіна. Для боротьби з ним стягають з фронту цілі сили, приміром корпус Шкури; організують навіть окрему армію. Кілька разів його виганяли з Катеринослава, та він знову вертався.

Коли Денікіна розбито і Україну заняли червоні війска, Махно знову вертає до давних ласк. Та не на довго.

Сьогодня Махно у відкритій війні проти савєтів і починає говорити з Врангелем. Та чи на довго?

„УКРАЇНСЬКІ ЩОДЕННІ ВІСТИ" МАЮТЬ ГОЛОС.

Так єсть, і вони мають голос.

Редактори газети „У. Щ. Вісти", котрі розуміються на соціялізмі як оселедець на морській хоробі, зачинають показувати своїм читачам, що вони таксамо розуміються і на запомогових організаціях.

Ті зболшевичені редактори не вміють про ніщо більше в світі думати окрім свого большевицтва.

Вони так напомпувалися большевицтвом з аґітаційних брошурок, що навіть вже не можуть про що иншого думати.

До себе хотіли би уподібнити своїх читачів. Хотіли-б, щоби ті читачі були таксамо напомповані як їх редактори.

Редактор газетки „У. Щ. В." про ніщо більше не напише крім большевицтва. Як би наприклад в зимовий день, серед тріскучого морозу, заросив теплий дощик, або як би на небі появилась комета, або як би була затьма сонця така страшна як є большевицька затьма в редакції „У. Щ. В.", то і про се редактори тої газетки нічого не написали би у своїй газеті, хиба би відкрили, що такий варятський дощ, або така комета, або затьма стоїть в тісній звязи з большевицтвом і його пропаґандою. Инакше комета могла би собі вимахувати своїм хвостом куди мана, але як вона не має нічого спільного з пропаґандою большевицькою, то редактори „У. Щ. В." про неї ані чичирк. Що найбільше, зганили би її і назвали контрреволюційною, яка злобно вимахує хвостом проти диктатури пролетаріяту, а читачі були би візвані її як найскорше освідомити партійно і наклонити, аби прислала передплату і жертву на пресовий фонд.

Редактор „У. Щ. В." при кождій нагоді вмовляє в своїх читачів, що їх обовязком є акуратно так думати як він, ну, і посилати жертви на пресовий фонд, який в нагороду читачам випрасовує кишені.

Борони Боже, щоб не збаламутились якою контр-революцією та не підшили осторожностю своїх кишень!

Борони Господи, аби про що иншого подумали крім большевицтва і пресового фонду!

Борони Господи Боже, аби про що иншого денебудь і колинебудь заговорили, кромі большевицтва і пресового фонду!

З нагоди конвенції У. Н. Союза редактори ґазетки „У. Щ. Вісти" пригадали собі, що як там будуть делеґати, котрі або колинебудь читали ту ґазетку або прасували свої кишені на її пресовий фонд, то можуть думати наприклад про братську запомогу членам У. Н. С., а не про них, себто редакторів, і настрашились, і давай писати їм „показательства", що мають робити в Филаделфії на конвенції.

Отже кажуть, що конвенція У. Н. Союза не є властиво скликана для бизнесових справ орґанізації, як то пише „Свобода", але для політичної пропаґанди за радянським режімом на Україні, і заґалом за большевицтвом. Натурально, про се мали би делеґати говорити на конвенції. На се їх вибирали відділи і висилали, а У. Н. Союз за се має платити кільканайцять тисяч долярів, зложених членами...

На погляд редакторів ґазетки „У. Щ. В." се є цілком натуральна річ, але на погляд людий розумних се є кпинами і насміхом із запомогової орґанізації, як хто її відділи вважає за савєти політичної пропаґанди, а не за братства і товариства взаїмної помочі.

Нехай вже раз редактори ґазетки „У. Щ. В." зрозуміють, що на їх большевицькій пропаґанді і пресовому фонді ще світ не кінчиться. Ще є також инші річи, а навіть далеко більше і богато розумнійші!

Нехай зрозуміють і затямлять, що У. Н. Союз є У. Н. Союз, а не політичне товариство!

Нехай зрозуміють і запамятають собі, що конвенція У. Н. Союза є конвенцією У. Н. Союза, а не політичним мітінґом!

А тоді стануть думати свобіднійше і більше по людському що тільки вийде на користь їм і читачам їх ґазетки, котрі хотяй зболшевичені, не мусять прецінь бути аж так затуманені, аби про ніщо більше не думали окрім большевицтва і пресового фонду.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КРАЄВОГО СОЮЗА КРЕДИТОВОГО У ЛЬВОВІ.

Загальні збори Краєвого Союза кредитового у Львові відбулись дня 17. серпня с. р. в льокали Союза.

Загальні збори відкрив голова Надзірної Ради **др. Степан Федак,** який **помянув померших членів** Надзірної Ради бл. радника **Григорія Кузьму, о. Теодозія Лежогубського, о. Евгена Гузара і о. Йосифа Іванця та покликав на секретарів пп. Андрія Манька і д-ра Юліяна Савчака, а на скрутаторів пп. Івана Айхельберґера і Василя Горбая.**

Звіт з діяльности і рахунків за рік 1918 з зиском в висоті К 34.541.69 і за рік 1919 з зиском в висоті К. 36.450.81 предложив дир. **Омелян Саевич.** По переведеній дискусії і по відчитаню дир. **Миколою Заячківським** протоколу контрольної комісії, загальні збори приняли до відома звіти з діяльности і рахунків та з надвишки порішили уділити 3% дивіденду від уділів за роки 1918 і 1919, приділюючи прочу надвишку до резервового фонду і спеціяльної резерви. При слідуючих точках на внесення вибраної комісії, зложеної з пп. Юліяна Савчака, Ілярія Чапельського і Дениса Кореня, **до Надзірної Ради** на літ пять вибрано: **д-ра Леся Кульчицького і д-ра Миколу Шухевича;** на шість літ вибрано **д-ра Юліяна Савчака і д-ра Володимира Охримовича,** а заступниками членів Надзірної Ради вибрано **Ілярія Чапельського** (38 голосами) **Дениса Кореня** (64 голо.), **д-ра Івана Курівця** (31 голос.), **д-ра Володимира Бачинського** (26 гол.), **Захара Скварка** (24 гол.) і **д-ра Івана Кунцевича** (21 голосами). До **комісії контрольної** увійшли: пп. **Юліян Січинський, Микола Заячківський і о. Дамян Лопатинський.** По вичерпанню денного порядку голова закрив збори і подякував присутним за численну і живу участь.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць вересень 1920 р.

ПРИХІД:

Від.	Вплатив	Від.	Вплатив
1.	327.76	144.	41.62
2.	93.98	145.	32.68
3.	40.07	146.	65.09
4.	63.82	147.	121.13
5.	29.68	148.	11.08
6.	30.49	149.	42.37
7.	119.52	150.	7.99
8.	21.74	151.	49.87
9.	82.38	152.	17.22
10.	158.94	153.	13.01
11.	4.40	154.	48.23
12.	105.53	155.	178.07
13.	41.84	156.	24.42
14.	27.00	157.	16.59
15.	35.87	158.	14.10
16.	29.09	159.	27.65
17.	28.08	160.	70.91
18.	114.07	161.	35.72
19.	10.85	162.	30.46
20.	114.30	163.	32.12
21.	19.84	164.	34.86
22.	45.72	165.	135.39
23.	18.84	166.	16.39
24.	73.43	167.	14.79
25.	24.02	168.	99.74
26.	17.38	169.	21.57
27.	58.10	170.	160.35
28.	109.58	171.	45.33
29.	96.18	172.	37.43
30.	33.42	173.	30.79
31.	9.47	174.	43.26
32.	23.95	175.	77.64
33.	27.12	176.	19.05
34.	74.29	177.	13.24
35.	22.33	179.	157.22
36.	33.63	180.	11.11
37.	33.00	181.	42.81
38.	186.44	182.	41.55
39.	45.68	183.	18.26
40.	9.34	184.	11.32
41.	51.32	185.	25.34
42.	77.30	186.	71.23
44.	46.87	187.	29.55
45.	88.77	189.	14.26
46.	24.13	190.	9.70
47.	19.82	191.	80.70
48.	76.49	192.	16.27
49.	11.34	193.	107.71
50.	16.09	194.	13.38
51.	16.00	195.	27.64
52.	18.33	196.	32.91
53.	37.11	197.	25.85
54.	24.78	198.	34.34
55.	50.74	199.	14.84
56.	49.07	200.	57.76
57.	56.01	202.	19.46
58.	21.63	203.	52.24
59.	40.31	205.	13.61
62.	57.29	206.	90.13
63.	186.67	207.	32.78
64.	38.90	208.	21.86
65.	140.56	209.	116.09
66.	58.38	210.	29.23
67.	62.70	211.	53.32
68.	17.77	212.	9.00
69.	82.19	213.	165.79
70.	193.40	214.	21.07
71.	19.52	215.	34.21
72.	35.09	216.	25.00
73.	17.25	217.	158.00
74.	16.88	218.	162.58
75.	47.24	219.	29.39
76.	153.84	220.	76.83
77.	46.19	221.	209.57
78.	119.67	222.	17.41
79.	9.22	223.	105.71
80.	39.06	224.	13.02
81.	113.98	225.	21.27
82.	24.26	226.	20.36
83.	63.56	227.	40.33
84.	9.23	228.	39.53
85.	51.63	229.	115.50
86.	66.03	230.	108.15
87.	62.56	233.	44.32
88.	13.46	234.	117.68
89.	14.65	235.	68.47
90.	45.90	237.	103.80
91.	128.02	239.	129.77
92.	13.09	241.	34.85
93.	23.59	243.	48.22
94.	40.62	244.	21.40
95.	36.97	245.	78.07
96.	115.14	246.	19.64
97.	3.34	247.	141.83
98.	82.56	248.	61.48
99.	116.56	251.	51.36
100.	39.09	254.	94.26
101.	38.72	255.	66.33
102.	204.26	256.	12.63
103.	54.25	258.	26.50
104.	127.56	259.	101.63
105.	75.09	262.	15.40
106.	136.26	263.	17.55
107.	50.33	270.	131.43
108.	58.60	273.	27.88
109.	104.42	274.	82.49
110.	20.88	276.	195.51
111.	24.79	277.	22.80
112.	135.54	278.	40.55
113.	63.64	282.	67.45
114.	39.25	283.	65.39
115.	24.60	286.	32.33
116.	9.92	288.	60.99
117.	62.80	290.	26.87
118.	26.93	291.	24.39
119.	24.23	292.	67.66
120.	89.78	295.	101.72
121.	34.81	296.	80.38
122.	10.85	300.	244.92
123.	29.42	301.	83.19
124.	48.01	303.	11.82
125.	21.86	305.	12.29
127.	63.31	308.	68.04
128.	31.66	314.	10.14
129.	13.33	315.	8.24
130.	137.81	316.	100.16
131.	30.18	317.	46.15
132.	82.06	318.	39.81
133.	146.16	320.	26.01
134.	22.92	321.	49.29
135.	123.00	323.	31.41
136.	109.99	324.	55.46
137.	46.04	326.	86.62
138.	25.78	330.	82.12
139.	21.85	332.	33.40
140.	33.81	336.	110.16
141.	17.59	338.	192.79
142.	94.03	339.	54.41
143.	45.49	341.	65.00

Від.	Вплатив	Від.	Вплатив
342.	73.53	371.	41.30
344.	16.29	373.	16.85
347.	24.08	379.	51.51
349.	23.66	380.	25.81
350.	71.24	381.	13.99
351.	25.51	384.	87.38
354.	31.96	385.	38.84
355.	31.81	388.	82.90
357.	22.29	391.	23.28
363.	54.19	392.	7.40
364.	67.00	393.	26.14
365.	44.89	396.	54.19
367.	42.53	400.	32.99
369.	82.00	401.	15.75
370.	91.70	402.	11.43

Процент від морґечів	454.50
Процент від бондів ...	375.00
„Свобода" на сплату довгу	2.000.00
Процет з банків	96.15
Сирітські части по бл. п.:	
Ілія Цішинський, в. 330	200.00
Яким Керич, в. 143	800.00
Разом	20.962.70

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Й. Соловський, в. 98 ..	1.000.00
С. Ковалишин, в. 90 ...	1.000.00
Андрій Бялий, в. 206 ..	200.00
Іван Сенько, в. 120	200.00
Андр. Тарбай, в. 38 ...	1.000.00
Яким Керич, в. 143	1.000.00
Ілія Цішинський, в. 330	200.00

Запомоги з фонду убогих:

Яким Мандрух, в. 229	50.00
Григ. Кошельовський, від. 67	50.00
Афтан Дошна, в. 12 ...	50.00
Ст. Ворожбит, в. 283 ...	100.00
Андр[illegible]	50.00
Й. Кунеркевич, в. 300	50.00

Розходи адміністраційні:

Платна гол. уряду	340.00
Платня помічника ...	125.00
„Свобода" за орґан ..	2.056.91
Стипендія	100.00
Видатки офісові та почтові	57.17
Разом	7.629.08

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. серпня була	260.175.59
Прихід за вересень	20.962.70
Разом	281.138.29
Розхід за вересень	7.629.08
Готівка з кінцем вересня с. р.	273.509.21

БІЛЯНС:

Стан чинний:

Готівка	273.509.21
Бонди	237.647.00
Морґечі	41.720.00
Реальність	19.500.00
Друкарня	23.000.00
Разом	595.376.21

Стан довжний:

Фонд посмертний ..	292.568.94
„ резервовий ..	141.525.92
„ адміністр	30.676.10
„ убогих	11.504.63
„ народний	3.694.61
„ конвенційний	17.531.50
„ сирітський ...	97.874.51
Разом	595.376.21

К. Кирчів, гол. предс.;
В. Левчик, гол. касієр;
С. Ядловський, г. фін. секр.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕННЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сій рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших похвалів).

УВАГА! БРУКЛИН, Н. Й. І ОКОЛИЦЯ!

ДУХОВНА МІСІЯ

в українській греко-кат. Церкві Сош. св. Духа при 162 Норт 5-та улиця, Бруклин, Н. Й.

буде тревати від середи 13-го жовтня до неділі включно 17. жовтня с. р.

Проповіди місійні кождого дня будуть починатись голосити о годині 7.30, а в неділю на закінчення місії 17. жовтня о год. 5.30 вечером.

Сповідь в суботу, се є 16. жовтня пополудни і вечером, а в неділю рано від 8-ої години.

Запрашаєтся всіх вірних з Бруклина і околиці до як найчисленнійшої участи. 22-23

о. Володимир Лотович, парох.

JERSEY CITY, N. J.

Заходом тов. Укр. Хору в Джерзи Сіти, Н. Дж., відограється театральне представленне в неділю, дня 10. жовтня 1920 р. в гали церковній на розі ул. Сусекс і Ґрін АРЕНДАР, драма в 3-ох діях. Режисер п. Гр. Шустикевич. Діриґент п. П. Шавінський. Ціна тікетів по 50 і 35 центів; для дітий 15 цнт. Увага: Дітий без родичів не пускається! Початок о 7-мій годині вечером. Вп. Родимці! Тов. Укр. Хор запрошує український загал з Джерзи Сіти і околиці прибути на се представленне, бо ся ґарна штука кождого розвеселить і дасть добру науку, а такого смішного представлення ещесьте не бачили, а кромі сего в нім грають найдобірнійші сили. Просимо до численної участи.

19,21-22 Тов. Український Хор.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймаєсь. — За одно поміщенне платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін на дворазове оголошенне з 6 стрічок належить присилати $1.00. Оголошення продажи фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положенне і ціна. Рішучо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюванне надмірної прихильности для костумера і напади на других продавців.

В справі поміщуваних оголошень на адресу „Свободи", не належить запитуватися адміністрацію а писати прямо на таку адресу, яка є подана в часописи. Адміністрація не має обовязку відкривати імен сторін, даючих анонімну адресу.

Пошукую своїх цьоток, котрі перед кількома роками перебували в Скрентон, Па., **МАРІЯ, ПАРАНЬКА і НАСТЯ ТРАЧ**, дочки Романа Трач, з села Котузів, повіт Підгайці, Галичина. Хтоби про них знав, або вони самі, зволять написати на понизшу адресу: МАҐДА ГАПІЙ, P. O. Box 236, Vandergrift, Pa. 22-23

Пошукую **ІВАНА КРАЙНИКА і ІВАНА ЛУПКИЯ**, родом з села Пилипча, пов. Борщів, Гал. Оба мають перебувати в стейті Мішіґен. Хто би о них знав або вони самі, нехай зголосяться до мене а дістане $5.00 нагороди. WASYL T. JAKIWCZUK, 115 Tamlinson St., Jackson, Mich. 22-23

Пошукую братів **ФЕДЬКА і МИХАЙЛА ОЛІЙНИК**, з села Буневичі, пов. Добромиль, Гал. Перебували перед кількома роками в Дурієй, Па. Хтоби про них знав або вони самі, зволять зголоситися до: MARIA LUPYNIAK, 636 Grand St., Jersey City, N. J. 20-22

Пошукую мого брата **ІВАНА КІНАЩА**, котрий перебував в Тітусвіл, Па., і з відтам десь виїхав. Хтоби о нім знав або він сам, зволить зголоситись до: ANNA KOWTUN, 1718 St. Paul St., Milwaukee, Wis. 21-22

Пошукую **ГРИНЬКА ДЖУМАКА**, котрий працював десь в копальні твердого угля в Скрентон а тепер має працювати при мягкім углю в околиці Пітсбурга. Хтоби о нім знав або він сам, зволить повідомити PETER CHOMIAK, Box 90, Adah, Pa., Fayette Co. 21-22

ДОБРА НАГОДА для Галицьких Українців, котрі мають замір вертати до краю за рік або два, аби з малим капіталом зробити маєток. Пишіть сейчас по близші інформації. UNIVERSAL DISTRIBUTING CO., 36 Madison Sq. Station, New York City. 19-26

Хтоби знав де загинув і в котрій місцевости **ПАВЛО ФІНЬК**, з села Раковець, пов. Підгайці, зволить ласкаво повідомити мене на низше подану адресу: MICHAEL LULKA, 56 Lumpkin St., Hamtramck, Mich. 22

ВИЇЗДЖАЮ до Европи і мушу продати фарму або виміняти за будинки, які віддав би я в аренду. Фарма пів години їзди з Jersey City. 15 акрів землі, дім і стайня, 50 безрог, 200 курок, 2 корови, 2 коні, всі фармерські знаряди, 2 акри суниць, 5 акрів зимового жита, 5 акрів кукурузи, сіно, фарма обведена дротяним плотом довкола. Ціна $10.000. JOHN SPELLMAN, Fairlawn, N. J. 22-23

ЕКСТРА! Конець прийшов для злодіїв і ошустів! Хто Вас обікрав або ошукав? Де твій муж або жінка? Прийдіть зі своїми клопотами до нашого офісу до одинокого українського детектива Михаїла Ґеллес, капітана Резервової Поліції. Приймаємо справи по цілій Америці. Порада даром. Повне вдоволенне. Памятайте на адресу: MICHAEL GELLES, 299 Broadway, New York City — Telephone: Worth 3515. 100—

НА ПРОДАЖ 150 АКРОВА ФАРМА, 19 штук худоби, 3 молоді коні, 2 безроги, кури, голуби, добре забудованне, всіляка машинерія; земля рівна, 5 миль до міста і зелізниці, при добрій дорозі, школа на місци, довкола українські і польські фармери. Ціна $6.500, готівки потреба $2500, решта на легкі сплати. Проситься голосити прямо до властителя: WOJCIECH SIKORA, Flat Rock Road, Lowville, N. Y. 20-24

МАСАЖИСТКА, европейського досвіду, запобігає ревматичним болям і ручить за успіх, про що свідчать її многі свідоцтва. Адреса: MARY URBANSKA, RUBINOWA, 310 E. 70th St., New York City. 22c37

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА в Манвіл, Р. Ай., пошукує учителя учити діти вечерами. В день може робити у фабриці. Платня за науку дітий $25.00 на місяць. До нас приїзджає священик два рази в місяць. З парохії платиться окремо. Прошу голоситись на адресу: J. SZWEC, Box 618, Manville, R. I. 22-23

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НОВИНКИ.

239 осіб згинуло в огни.

З недавно виданого звіту суперінтендентом асекураційних компаній показується, що протягом минувшого року в Канаді згоріло в огни 239 осіб. З того 131 осіб згоріло в горіючих будинках, 35 осіб в наслідок розпалювання в печи нафтою або газоліною, 24 осіб в наслідок запалення на них одіння, 23 осіб (дітий) в наслідок бавлення сірниками, 14 осіб в горіючих лісах і 12 в наслідок експльозій. За протяг тогосамого року знищив огонь 24 міліони вартости будинків.

Забрали 30.000 долярів.

Чотирох узброєних бандитів напали в Дітройт, Міш., на Перший Державний Банк і під загрозою смерти урядників забрали $30.000 готівкою. Бандитів, які втекли автомобілем, до сього часу не зловлено.

Злодійські учениці.

Приарештовані 27-літна Една Срирн і 25-літна Ґлейс Кларк в Сан Франціско, заявили в суді, що вони є ученицями кишенькових злодіїв. При розправі показалося, що в сій школі нопри те як пхати руку в чужу кишеню учать також, що сказати на случай, як би хто зловив злодія на горячім учинку. За сі лекції ученики є зобовязані віддати частину свого „збору".

Канада мусить заплатити свій довг Німеччині.

Усі довги, які мали заплатити Німеччині ріжні канадійські фірми перед вибухом війни і які через війну не могли заплатити, будуть тепер стягнені самим правительством і вислані до Німеччини. Довг муситься заплатити після передвоєнного курсу німецьких марок. Сколектовані грошу будуть вислані на руки британського правительства, яке зачислить їх до кредиту німецьких фірм, що винні знова британським фірмам.

Заскаржений о занедбанне дитини.

Перед кількома днями М. Беншарскі з Ґедешвил, Ман. (Канада), був приведений перед міського судію у Вінніпеґу відповідати за занедбанне його рідної дитини. Зізнанне проти него виказує, що його малий хлопець Ян зломив собі нещасливо руку і тато не старався о лікарську поміч, в наслідок чого хлопець тепер позістане калікою раз на все. Судія пустив його на волю, але порядно „поучив" його, що такий мущина як він вже настілько повинен знати, що закон сего краю не може позволити на таке збиткованне над дітьми.

Нова платня музикантам.

Управителі ріжних міських театрів у Вінніпеґу (Канада) підписали оноді угоду з музикантами, на підставі якої будуть платити: музикантам в кінотеатрах 46 дол. тижнево, капельмайстрам 61 дол. тижнево. Грати мають від 2.30 до 5 години вечером і від 7.30 до 11 в ночи.

Три жінки — три роки.

Засуджуючи Гаррого Ската у Вінніпеґу за біґамію, судія Гю Джан Мекдоналд сказав: „Три жінки — три роки". Із зізнанни показалося, що Скат оженився перший раз в Анґлії. Покинувши свою першу жінку 1912 р., він оженився у Вінніпеґу 1916 р. з Джейною Бойд. Будучи бідними, жінка пішла на фарми заробити гроший. Підчас її неприсутности Гаррі Скат покохав Вельму Міліярд і 1918 р. оженився з нею. З нею однак не жив довго, бо вмерла.

Примір є найлучшою проповідию.

Кримінальність, яка заразою шириться по цілій Франції, після висказу французьких судіїв є спричинена сваволею молодиків, які подоростали підчас війни, без нагляду родичів, бо батько був на війні, а мати робила в фабриці, або пересиджувала на кіно-театрах. На кождих 100 переслуханих кримінальних вчинків, 90 були поповнені 16—20-літними хлопцями, а що закон уважає кождого понизше 21 літ малолітком, тому то ціла армія таких кримінальників замісць до тюрми йде до поправних домів.

Про шкідливий вплив кінотеатрів на молодіж найлучше посвідчить сей примір: Побачивши „героїв" вломників в однім кіно-театрі, хлопці, навіть з визначнійших родин, у віці від 16 до 18 літ, обрабували в білий день 20 домів на передмістю Парижа.

Фабрикованнє золота.

Один французький учений каже, що винайшов новий спосіб роблення золота. Його теорія каже, що мідь, срібло і золото се один і тойсам метаь, тільки не однаково старий, або иншими словами: мідь постепенно перетворюється в золото, як ростини перетворюються в угле. Він мішає дрібні кавалочки міди з сріблом і поливає певного рода квасом. Тоді виставляє їх на дуже горячі сонячні лучі на протяг чотирох днів. З того повстає зеленковата рощина, в котрій знаходиться вже певна скількість золота.

Чому вовна дорога.

Двіста миль від міста Ст. Антоніо, Тексас, находиться на складі 20 міліонів фунтів вовни, як зізнають тамошні годівельники овець. Вони говорять, що вовну тримається на високу ціну. Рівнож говорять, що в Сан Ангальо находиться 10 міліонів фунтів вовни і що доперва в листопаді пічнуть спродавати її по високій ціні.

Згоріло десять осіб.

В Кламат Фолс., Ор., згорів готель, а разом з ним десять осіб. Дуже можливо, що й більше згоріло, але про них не так скоро можна буде дізнатися з тої причини, що книжка, в якій вписувалося гостий, також згоріла.

Чоколяду роблять з глини.

Так званої „Хінської глини" уживають по найбільшій части до закрашення мороженого (чоколет айскрім). Хінська глина не є шкідливою, а будучи сировим матеріялом, має навіть досить приємний смак. Зрафінована і змішана з цукром, творить білявий гладенький матеріял, який дається легко ліпити в форми і наліплювати на чоколяду.

Хінська глина є то перегнилий графіт, а викопують її найбільше в Корнвал. Мішають її з водою і зливають в довгі корита, в котрих осідає вона на дно і творить верству рідкої чистої глини. Тоді сушать її в формі цегол і відсилають до гончарських фабрик. Вживають її також до многих инших виробів. Той гладенський папір, на якім фотографи відбивають гарні фотографії, завдячує свою гладкість тій глині. Білителі перкалевого полотна уживають її у великих скількостях. Хеміки знайшли спосіб, яким виробляють з тої глини від 30 до 60 процент товщи, потрібної до вироблювання мила.

Малпа в суді.

В Константинополи привели малпу до суду в звязи морду завідателя цирку, який заїхав був до турецької столиці. Заарештовано також і двоє людий (чоловіка і його жінку), належачих до того цирку, яко підозрілих о морд, але підчас розправи ніхто не міг доказати їм вини. Тоді судія впав на гадку зреконструвати наново діло морду. Завідатель цирку зістав замордований в часі, як годував індійську малпу зваy Скемпл. Підозрільців припроваджено близко клітки з малпою. Коли малпа побачила їх, стала лютитись і кидатись у клітці, пробуючи видістатись на волю, щоби заатакувати їх. На послідним засіданню суду знов увели малпу і коли вона побачила тих пару людий, почала трястися зі страху і злости. Сей вид викликав велике здивованне в суді і помимо їх горячкових заперечувань васуджено їх, того чоловіка і жінку, яко винних морду.

500 міліонів долярів за пшеницю.

Монтреальські купці збіжа говорять, що Канада сего року вишле за границю стільки пшениці, що дістане за неї аж пятьсот міліонів долярів. Дальше вони говорять, що сегорічні жнива є другі з ряду найліпші жнива в Канаді. Однак хотяй в 1915 році зібрано більше пшениці, то за неї фармери дістали меньше ніж дістануть сего року, бо сегорічна пшениця є богато ліпша щодо якости. Пересічна ціна пшениці буде виносити $2.60 за бушель.

Літаки до перевоження людий і пакунків.

В Торонто (Канада) заложилась воздушно-транспортаційна компанія, яка незадовго має побудувати двайцять літаків до перевожування людий і пакунків. Компанію творять англійські, канадійські й американські бізнесмени. Капітал компанії виносить десять міліонів долярів. Літаки будуть такої величини, що зможуть везти 16 до 26 людий і пакунки. Сподіваються, що подорож від одного до другого берега Канади буде тривати яких шістьдесять годин.

Закладають жидівський університет.

З Будапешту пишуть: З причини, що угорські університети не приймають Жидів на свої факультети, Армін Герш, богатий купець, заявив, що він жертвує один міліон корон на заснованне жидівського університету. Герш заявив також, що дасть річно 50 тисяч корон на удержанне сього університету.

1.900 занедбалих дітий в урядовій інституції.

Під теперішний час в ріжних частях провінції Саскачевану (Канада) під контролею департаменту для занедбаних дітий, як подає суперінтендент того департаменту, находиться 1.900 дітий-сиріт, або родичами опущених. Тойсамий суперінтендент подає, що на підставі акту виплачування пенсії матерям департамент подає запомогу 303 вдовам і 1.120 дітям у провінції. Підмогу дістає також 11 материй, яких чоловіки цілковито нездібні працювати в наслідок скалічення на війні.

З царства білого терору.

До [illegible]нійше фактів божевільного терору на Мадярщині подають часописи нові, просто неймовірні; ствердженні одначе протоколярно. І так під закидом комуністичної пропаганди арештовано Марію Кіш, учительку з комітату Тольна. Протягом 6 тижнів перебувала вона в слідчому арешті, вкінци прокураторія відступила від обжаловання. Одначе невдовзі арештували її знову офіцири, а в якийсь час пізнійше в будапештенських часописях появилася нотатка, що її тіло найдено в Дунаю. Слідство, яке перевело бюро правної оборони соціялістичної партії в Будапешті, видало несподівані результати. Зізнанне мужа нещасної звучить ось як (зізнає Александер Кіш): „Мою жінку Марію Кіш, учительку, арештували офіцири. По довгому шуканню я знайшов її на замку в Буді. Мойому проханню бачитися з нею відмовлено, а то з сеї причини, що її побито в тюрмі до крови, хоч вона находилася в відмінному стані. В наслідок сього вона поронила. Передтим ще її знасилували всі жовніри, які находилися на замку. В тяжких муках вона померла, а її тіло кинено до Дунаю. Труп моєї жінки представляє страшний вид. Тіло змасакроване в жорстокий спосіб, поколене багнетами, черево розрізане, груди відтяті. Прокураторія зарядила обдукцію. Підписав Александер Кіш".

АВАНТУРА КСЬОНДЗА З ОРГАНІСТОМ У ЛЬВОВІ.

На площі Більчевского при камениці ч. 5., де міститься „Польске стоваржишене католіцких кляс працуйонцих Бялий Штандар" і де мешкає пробощ костела св. Елисавети і органіст, в пятницю зібралися майже всі вірні й невірні того костела. Ціла громада була дуже обурена фактом, що ксьондз пробощ викинув з мешкання старого органіста, що більше як 30 літ грав на органах, за те, що він домагався підвишки платні (досі він брав 80 марок місячно). Два рази кликав ксьондз вірних, щоби викинули органіста і два рази вони відказувалися від цего. Вчора покликав він Жидів і вони зложили річи органіста на віз, але зібралися люди і не пустили возу та стали вносити річи назад до мешкання. На це приїхала поліція і здержала їхню роботу. Хлопці вибили всі вікна ксьондзови, а й ще декому при тім дісталося. Народу зібралося пів площі. І почулись голоси межи публикою: якась кума з Копиткового клялася, що, мовляв, від нині вона не вірить уже в ніякого ксьондза; якийсь робітник висказався, що він бився на фронті, а тепер ксьондзи в дома воюють. Та найбільше згіршенне було, коли з католицького дому вийшов знаний нам „приятель" польського працюючого люду ксьондз Палюх і за ним стали кричати і бічі хлопчиська, беручи його за виновника цілої справи. Кс. Палюх мусів оправдуватися. Через цілий час стояв віз з меблями перед домом і їздили поліцейські на конях сюди й туди, бо кидано камінням на каменицю. Щойно по довгих коровадах позволила поліція зносити річи назад до мешкання органіста, не знати тільки, чи на праву, чи тільки для форми. Про самого ксьондза пробоща говорять люди дещо більше. Говорять іменно, що не хотів він звінчати одного польського жовніра, який мав йти на другий день на фронт, через те, що він трохи спізнився до костела. Кажуть далі, що весільна дружина виважила двері з захристії і що ксьондз дістав був прочуханця від молодого, а потім щойно звінчав його. Тепер трафила коса на камінь, бо проти ксьондза збунтувалися таки його вірні.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".